

úřad vojenský o případu tom učiniti zápis úmrtní. Úřad vojenský může též předsevzítí veškery neodkladné úřední úkony dobrovolné pravomoci, pokud jde o osoby vojenské, jestliže úkony ty mají se provésti v budově vojenské neb vojskem obsazené, nebo není-li v místě soudu, jenž by příslušen byl naříditi úkon tento. Za stejné podmínky povolán jest vojenský úřad zříditi zatímně zákonného zástupce, nastane-li potřeba, postarati se rychle též o zastoupení nezletilých dítek. Ve všech těchto případech dlužno zpraviti příslušný soud o učiněných opatřeních (§§ 10—13 cit. zák. ze dne 20. května 1869 č. 78 ř. z.).

4. Podá-li se na důstojníka žaloba o zaplacení dluhu, ježž zaplatiti důstojník čestným slibem se zaručil, nebo zahájen-li konkurs o jmění nějaké osoby vojenské, povinen jest příslušný soud učiniti o tom oznámení představenému úřadu vojenskému.

Soud obecný ve sporu civilním.

I. Všeobecné předpisy.

Obecný soud osoby určuje se jejím bydlištěm. § 66 j. n. z 1. srpna 1895 č. 111 ř. z. definuje bydliště podobně jako je definoval § 16 staré j. n. (cís. pat. z 20. listopadu 1852 č. 251 ř. z.), úchylka je tu pouze ta, že § 66 mluví o »bydlišti« vůbec, kdežto § 16 staré j. n. mluvil o »řádém bydlišti«. Nerozeznává tudíž nová j. n. mezi řádným a mimořádným bydlištěm a důsledně připouští, že může míti osoba více bydlišť, ve kterémž případě může žalobce voliti, kde žalobu podati chce (§ 66 odst. 2). Osoby, které nemají bydliště ani v tuzemsku ani kde jinde, mohou býti žalovány v místě jich dočasného pobytu v tuzemsku. Nemají-li ho zde aneb není-li místo pobytu známo, lze je žalovati pro závazky zde předsevzaté neb závazky, jež v tuzemsku mají býti splněny, u soudu jich posledního bydliště nebo pobytu v tuzemsku. K tomu podávají motivy k vládní osnově tyto vysvětlivky. Pravidlo, že místo pobytu nahrazuje ohledně soudu obecného nedostávající se bydliště, bylo zapotřebí doplniti pro ty případy, kde osoba opustí své dřívější tuzemské bydliště neb místo pobytu a nyní nejen že bydliště nemá, nýbrž i místo jejího pobytu je neznámo. Nesrovnávalo by se s ohledy na mezinárodní styky, kdyby byl pro osoby takové stanoven ohledně všech jich právních věcí obecný soud posledního tuzemského bydliště nebo pobytu, ovšem však vyžaduje ohled na tuzemské interesty, již uzavřeli s osobami takovými právní jednání, by označeny byly soudy k dobývání jich nároků vhodné a jim přístupné. Proto stanoví § 67, že osoby neznámého pobytu, které nemají ani obecný soud cizozemského bydliště, lze žalovati u soudu posledního bydliště nebo pobytu, pokud jde o závazky, jež osoby ty za svého pobytu v tuzemsku založily, neb jež v tuzemsku mají býti splněny.

II. Zvláštní předpisy.

1. Osobní soud osob vojenských:

a) Zde platí místo garnisony za bydliště. Mění-li se garnisona, jeví soud původní své účinky dotud, pokud se nedorazí do nové garnisony.

b) Za bydliště osob vojenských, jež se nenalézají v tuzemsku, pokládá se při stanovení obecného soudu poslední tuzemské místo garnisony sboru, kterému náležejí, nebo poslední tuzemské místo garnisony těchto vojenských osob (§ 68). Předpis § 68 je dosti krutým pro pohnané osoby vojenské. Jsou-li osoby tyto následkem služebního rozkazu nuceny často ku dlouho-

letému pobytu mimo obvod platnosti naší j. n., trpí předpisem § 68 újmu, jsou-li žalovány u soudu vzdáleného od jich skutečného místa pobytu. Jich hájení je stíženo, výsledek sporu ohrožen a vznikají jim značné náklady zastoupení. Ochranu proti tomu zákonodárství procesní připustiti nemůže. Nelze přece na tuzemském žalobci žádati, by žaloval osoby ty u soudu cizozemského a dal nárok svůj posuzovati dle práva cizího neb sice dle práva domácího, avšak soudci v právu našem málo sběhlými a zkušenými. Rovněž nemůže se zákonodárství vzdáti k vůli takovým škodlivým kombinacím své pravomoci ohledně jistých tříd svých příslušníků a jich vztahů právních. Lze tudíž odkázati jen na cynosuru náhrady nákladů (motivы zprávy).

c) Obecný soud osoby vojenské určený místem garnisony, vztahuje se též na manželku a děti osob těch, pokud žijí s nimi ve společné domácnosti; jinak řídí se obecný soud těchto osob místem jich stálého pobytu (§ 73 j. n.)

2. Rakouští státní příslušníci, již jsou v trvalém úředním postavení co úředníci neb sluhové rakouského státu neb rakouského-uherského mocnářství v cizině, zachovávají si obecný soud, který měli v obvodu platnosti j. n. Nemají-li ho neb nelze-li ho vypátrati, mají svůj soud obecný ve Vídni a sice v obvodu toho okresního soudu, v němž sídlí ministerstvo zahraničních záležitostí (§ 69).

3. Osobním soudem manželky je obecný soud manžela, pokud není manželství soudně rozvedeno, rozloučeno nebo smrtí manželovou zrušeno.

V tomto směru uchyluje se § 70 od posavadního práva (§ 19); mimo to stanoví 2. odst. § 70: »Opustil-li manžel své bydliště v tuzemsku, zanechav však zde manželku, je obecným soudem manželky soud stálého jejího pobytu tak dlouho, pokud se manžel zpět do tuzemska nevrátí a zde bydleti nebude.« Stává se často, že manžel odeběře se do ciziny za lepším výdělkem a svou manželku zde zanechá buď zatím, pokud neuspořádá své poměry, neb vůbec, poněvadž chce na př. dopřáti dětem výhod spořádané výchovy v tuzemsku. Mělo-li by se zde užiti § 70 odst. 1, bylo by to podstatně na újmu zde zůstavené manželky, jejíž úvěr — a toho manželka potřebuje co správkyň domácnosti, ano i tehda, když pouze pro sebe hospodář — by citelně utrpěl, kdyby bylo nemožno neb dosti pochybno domácí paní žalovati u tuzemského soudu. I se stanoviska těch tuzemských stran, jež jsou s manželkami takovými v obchodním spojení (jim prodávají, dodávají, pronajímají atd.), je takový důsledek nepřijatelným. Dlužno jim poskytnouti snazší příležitost k žalobám (motivы). Vládní osnova ustanovovala v 2. odst. § 70 (vl. osn. § 73), že obecný soud zůstavené zde manželky řídí se dočasným místem jejího pobytu. Permanenční výbor poslanecké sněmovny změnil vládní osnovu v tom směru, že obecný soud určuje se ne dočasným pobytem zůstavené zde manželky, nýbrž stálým pobytem jejím, poněvadž vládní osnova připouští povšechně, že by i nahodilý pobyt takové manželky mohl založiti její soud obecný, kdežto slušnost přece vyžaduje, že manželka, pokud má vůbec stálý pobyt, tam tak musí býti žalována, jako kdyby mohla pro sebe založiti samostatné bydliště.

4. Obecný soud dětí: Obecným soudem dětí je obecný soud jich otce. § 71 je totožným s § 20 staré j. n., rovněž § 72 (obecný soud dětí nemanželských) s § 21 staré j. n. (ostatně viz čl. Příslušnost soudní).